

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Педагогічна практика
(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»
(назва програми)

Спеціальність 014 Середня освіта
(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

філологічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: кандидат філологічних наук, доцент Максим'юк Оксана Василівна
(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=jGASEwYAAAAJ&hl=uk&oi=ao>

<https://cutt.ly/v9rBVz5>

Електронна адреса: o.maksymiuk@chnu.edu.ua

Консультації: понеділок з 14.30. до 15.30

1. Анотація дисципліни: Практика студентів є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки майбутнього вчителя української мови та літератури й спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної професійної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддям праці в галузі їхньої майбутньої спеціальності (українська мова та література), визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців відповідного напрямку (014 Середня освіта). Практика студентів передбачає безперервність і послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних умінь і знань відповідно до ОР «Бакалавр». Виробнича педагогічна практика на четвертому курсі є другим етапом набуття студентами шкільного досвіду, зокрема в ролі вчителя української мови та літератури. Студенти проходять практику з відривом від навчального процесу – 4 тижні у 8-му семестрі. Практика відбувається в закладах загальної середньої освіти, які визначені базами практики відповідно до Угоди про співпрацю між Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича та Департаментом освіти та науки Чернівецької міської ради.

2. Основною метою педагогічної практики є забезпечити студентам фундаментальну теоретичну й практичну підготовку для набуття здатності виконувати професійні завдання і обов'язки науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі української філології, педагогіки та методики середньої освіти; набуття здатності до самостійної науково-педагогічної діяльності; можливість продовження навчання за програмою магістра; а також сформувані у студентів необхідні вміння та навички навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти на основі здобутих знань з усіх філологічних та гуманітарних дисциплін. Реалізація мети здійснюється на основі всебічного аналізу теоретичних та практичних здобутків методики навчання філологічних дисциплін у ЗЗСО. Основне завдання полягатиме у виробленні педагогічної концепції навчання української мови і літератури, яка розширить межі змісту всіх дисциплін мовно-літературознавчого циклу, наповнить їх важливою сучасною інформацією, що слугуватиме успішному засвоєнню нового матеріалу. Також здобувач вищої освіти знайомиться зі специфікою роботи з дітьми з особливими потребами.

Програма виробничої педагогічної практики з української мови та літератури складена на основі Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (2020), яке розроблене відповідно до Закону України «Про освіту» № 2145 – VIII від 05.09.2017 р., Закону України «Про вищу освіту» № 1556 – VII від 01.07.2014 р., положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93 (зі змінами), листів Міністерства освіти і науки України від 07.02.09 р. 1/9-93 «Про практичну підготовку студентів», рекомендацій про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, розроблених Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» у 2013 році.

Програму розроблено відповідно до реформи МОН України «Нова українська школа», яка передбачає створення школи, де діти будуть навчатися через діяльність, у якій буде комфортно навчатись і яка буде давати школярам не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті.

3. Пререквізити. Цикл курсів з сучасної української мови та літератури, методики викладання української мови та літератури в ЗЗСО, методики викладання граматики української мови, педагогіки, педагогічної майстерності, психології.

4. Результати навчання:

У результаті вивчення курсу студент повинен оволодіти такими **компетентностями:**
загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 5. Здатність розвивати творче мислення, потребу в постійному інтелектуальному самовдосконаленні, зокрема до вибудовування та втілення власної стратегії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до вчителя.

ЗК 8. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

ЗК 9. Здатність працювати в команді та самостійно, мотивувати на досягнення мети, створювати психологічно позитивний клімат у колективі.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 2. Вміння брати участь у різних формах наукової комунікації, вести діалог та підтримувати дискусію з фахових питань.

ФК 13. Здатність підпорядковувати стиль свого мовлення до відповідних комунікативних умов, дотримуватись вимог літературної мови та доречно застосовувати її засоби виразності.

ФК 14. Вміти застосовувати професійно-профільні знання, узгоджувати фахову стратегію і тактику, обирати методи й засоби навчання з педагогіки, психології, методики української мови та літератури, спрямовані на розвиток здібностей здобувачів освіти з урахуванням їх індивідуальних і вікових особливостей, міжособистісних взаємин, усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань для забезпечення мотивувального, розвивального та інклюзивного освітнього простору.

ФК 15. Проектувати та організовувати навчальний процес на рівні курсу, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації; проведення позакласної та факультативної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах різних типів; засвоєння основних напрямів розвитку сучасної методичної думки.

ФК 16. Розуміння змісту й принципів побудови програм з української мови та літератури; особливостей підручників та навчальних посібників; вміння підбирати навчально-методичні матеріали для проведення занять.

ФК 17. Знання особливостей планування роботи з української мови; видів планування; норм оцінювання письмових робіт учнів; типів уроків з української мови та літератури.

ФК 18. Здатність консультувати об'єктів педагогічного впливу (учнів, батьків, громаду) щодо освітніх і культурних проблем, дотримання норм літературної мови, проблем культури мови та мовної політики держави.

ФК 19. Реалізація управлінських функцій у процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видах педагогічної діяльності.

ФК 20. Дотримання принципів академічної доброчесності.

ФК 21. Знання та розуміння професійної діяльності вчителя, здатність оцінювати інформацію для виявлення педагогічних проблем й ухвалення рішень щодо їх усунення.

ФК 22. Здатність організовувати навчально-виховний процес.

ФК 23. Знати основи й категорії педагогіки, закономірності психічного розвитку й пізнавальної діяльності людини, психологічні основи навчання й виховання.

Програмними результатами навчання (ПРН) для виробничої педагогічної практики є:

ПРН 1. Вільно володіти українською мовою, вміти послугоуватись нею у професійному спілкуванні.

ПРН 7. Застосовувати в педагогічній діяльності новітні технології, програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання.

ПРН 9. Аналізувати, систематизувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН 10. Застосовувати набуті знання під час вирішення педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей учнівських колективів і конкретних педагогічних ситуацій.

ПРН 11. Застосовувати різноманітні методи і форми навчання, сучасні прийоми керівництва навчальною, суспільною і творчою діяльністю учнівських колективів.

ПРН 15. Застосовувати комплекс здобутих філологічних знань для вирішення професійних завдань.

ПРН 23. Володіти методикою майстерного викладання української мови та літератури в загальноосвітніх школах, методикою виховної роботи, технологією організації творчої діяльності учнівського колективу.

ПРН 24. Аналізувати індивідуальні навчальні особливості учнів під час планування навчання, враховувати особливі освітні потреби різних категорій учнів.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: виробнича педагогічна практика												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8 (4 тижні)	14	420	1	-	-	-	-	-	-	захист
Заочна	4	8 (4 тижні)	14	420	1	-	-	-	-	-	-	захист

Зміст виробничої педагогічної практики

Зміст виробничої педагогічної практики має бути максимально наближений до реальної професійної діяльності учителя української мови і літератури та класного керівника. Він охоплює такі напрями педагогічного процесу: навчальний, методичний, виховний і науково-дослідницький. Виробнича педагогічна практика здійснюється для освітньо-кваліфікаційного рівня *бакалавр* у 5-9 класах ЗЗСО.

Навчальна робота

- ознайомлення з навчальним закладом відповідного типу (загальноосвітньої, ліцей), із завданнями й основними напрямками роботи навчального закладу на сучасному етапі, зі шкільною документацією (планами навчально-виховної роботи школи, класного керівника, тематичними, поурочними планами учителів-предметників, гуртків, факультативів, спортивних секцій);
- вивчення та аналіз класної документації, ознайомлення зі змістом та структурою класного журналу, особистих справ учнів, щоденників школярів, розкладом уроків;
- складання індивідуального плану роботи на період практики та погодження його з учителем-словесником та класним керівником (графік проведення власних уроків та позакласних заходів);
- вивчення особового складу обраного класу, рівня успішності школярів у закріпленому класі, бесіди з класним керівником, учителями-предметниками, психологом та ін.;
- відвідування та аналіз уроків вчителів-словесників, всіх предметників у своєму класі та студентів-практикантів;
- розробка планів-конспектів уроків з предмета та їх проведення. Відповідно до робочої програми практики студент зобов'язаний провести 10 уроків з української мови та 10 уроків з української літератури.

Методична робота

- ознайомлення з особливостями викладання української мови в навчальному закладі, з роботою методичного об'єднання вчителів-словесників в ЗЗСО;

- ознайомлення з організацією роботи кабінетів української мови, української літератури та наявними в них наочними посібниками, обладнанням, програмним забезпеченням;
- ознайомлення й вивчення методичної системи роботи вчителя української мови, науково-методичною проблемою, над якою працюють вчителі. Відвідування і аналіз різних типів уроків, форм перевірки знань учнів, методів і форм подачі матеріалу, застосування наочності і її ефективності;
- планування та відвідування уроків учителів-словесників у закріпленому класі;
- планування та підготовка студентів разом з методистом від кафедри та вчителем української мови до проведення пробних уроків. Вивчення тематичних планів роботи вчителя української мови в цьому класі, ознайомлення з розділами шкільної програми, які вивчаються під час проходження практики, зі змістом навчального матеріалу в підручнику, розробка планів-конспектів пробних уроків з української мови:
- проведення студентами пробних уроків. Науково-методичний аналіз проведених пробних уроків;
- планування та підготовка студентів разом з методистом від кафедри та вчителем української мови до проведення залікових уроків. Розробка планів-конспектів залікових уроків з української мови та літератури;
- проведення студентами залікових уроків. Науково-методичний аналіз проведених залікових уроків з української мови;
- ознайомлення та участь в організації і проведенні засідань гуртків, факультативів;
- проведення самостійної позаурочної роботи з предмета (тижні української мови, вечори (ранки), бесіди, конференції, диспути, вікторини, ігри, екскурсії, брейн-ринги, випуск стіннівок тощо);
- проведення позакласного заходу з предмета та оформлення плану-конспекту (розробки) цього заходу;
- ознайомлення з портфоліо вчителів, їхніми блогами. Відвідування засідань методичних об'єднань учителів. Ознайомлення з досвідом роботи вчителів з обдарованими учнями, підготовкою до олімпіад, конкурсів МАН;
- ознайомлення з науково-методичною літературою з питань інноваційних технологій при викладанні української мови, взяти участь у засіданнях методичних об'єднань з питань удосконалення навчально-виховної роботи школи.

Виховна робота

- вивчення вікових та особистісних особливостей учнів, рівня розвитку колективу класу;
- ознайомлення з планом виховної роботи класного керівника, його документації;
- планування та підготовка студентів разом з методистом педагогіки і класним керівником до проведення пробних класних виховних заходів. Розробка сценарію пробних класних виховних заходів;
- планування та підготовка студентів разом з методистом педагогіки і класним керівником до проведення залікового класного виховного заходу. Розробка плану-конспекту залікового класного виховного заходу;
- підготовка матеріалу для написання психолого-педагогічної характеристики класу. Спостереження, анкетування, вивчення класної документації, співбесіди з учнями та узагальнення накопиченого матеріалу. Вивчення міжособистісних взаємин у класі, ступеню згуртованості колективу, наявність угруповань, виявлення лідерів, аутсайдерів за відповідними методиками;
- написання психолого-педагогічної характеристики класу. Аналіз спостережень, анкетування, класної документації, співбесід з учнями та узагальнення накопиченого матеріалу;
- перевірка щоденників учнів і проведення індивідуальної роботи з ними;
- проведення самостійної виховної роботи згідно з планом класного керівника (класні години, бесіди, вікторини, дискусії, екскурсії, КВК тощо);
- планування та підготовка матеріалів до виступу на класних батьківських зборах;
- індивідуальна робота з учнями, бесіди з учителями та батьками.

Науково-дослідницька робота

- виконувати дослідницьку роботу за завданням кафедри;
- узагальнити творчий досвід роботи вчителів української мови та літератури у даній школі;
- підготувати повідомлення чи доповідь за результатами практики на підсумкову конференцію;
- зібрати матеріал для курсової або бакалаврської роботи з методики навчання української мови та сучасної української мови.

Таким чином, зміст педагогічної практики складається з: 1) навчальної роботи; 2) методичної роботи; 3) виховної роботи, 4) профорієнтаційної роботи.

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Термін	Навчальні елементи
1-й тиждень (підготовчий етап)	<ul style="list-style-type: none"> – участь у Настановній конференції з організації практики; - ознайомлення з Положенням про виробничу (педагогічну) практику; - знайомство з педагогічним складом колективу; – ознайомлення з нормативними документами закладу загальної середньої освіти, де організовано виробничу (педагогічну) практику; – складання під керівництвом учителя та керівника практики індивідуального плану роботи на час проходження практики; – ознайомлення з матеріальною базою місця практики; - ознайомлення з чинною програмою для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська мова та література 5-9 класи; – ознайомлення з календарно-тематичним планування уроків української мови та літератури, а також планів позакласної роботи; – спостереження за роботою досвідчених учителів ЗЗСО, за структурою та типологією їхніх уроків, за технологією підготовки і проведення уроків різних типів; - ознайомлення з планами гурткової та факультативної роботи в ЗЗСО; - спостереження за методикою застосування сучасних методів та прийомів навчання української мови та літератури на аспектичних уроках та уроках розвитку зв'язного мовлення; – спостереження за роботою учнів на уроках із української мови та літератури, визначення психологічних чинників, що впливають на процес їх навчання; - вивчення матеріалу про специфіку роботи учителя з учнями з особливими потребами (врахування елементів <i>інклюзії</i>).
2–3-й тижні (організаційно-діяльнісний)	<ul style="list-style-type: none"> – проходження діяльнісного етапу педагогічної практики у закладі згідно з індивідуальним планом; – підготовка та проведення всіх уроків української мови та літератури за розкладом учителя; – підбір дидактичних матеріалів до проведення залікових уроків з української мови та літератури; – застосування сучасних методів і прийомів навчання на уроках української мови та літератури; - підготовка і проведення уроків із застосуванням ІКТ; – робота над розв'язанням актуальної науково-методичної проблеми, що має безпосередній стосунок до теми курсової роботи; - складання плану та проведення гурткового заняття для учнів 5-9 класів (за вибором); – взаємовідвідування занять і позааудиторних заходів, підготовлених іншими студентами-практикантами;

	<ul style="list-style-type: none"> - здійснення аналізу уроків; - складання сценарію та проведення позакласного заходу у 5-9 класах (за вибором) та його аналіз; - спостереження за класом, в якому виконував обов'язки класного керівника та написання психолого-педагогічної характеристики класу; - спостереження за поведінкою та навчанням учнів на уроках та написання психолого-педагогічної характеристики учня; - добір завдань для самостійної та індивідуальної роботи з української мови та літератури для учнів з особливими потребами; - проведення щотижневої години класного керівника; - участь у нарадах, педрадах та батьківських зборах; - проведення виховної бесіди профорієнтаційного спрямування зі студентами.
4-й тиждень і 1-й тиждень після практики (підсумковий етап)	<ul style="list-style-type: none"> - проведення залікових уроків з української мови та літератури та їх аналіз; - проведення та перевірка самостійних робіт учнів; - підготовка звітних матеріалів за підсумками виробничої педагогічної практики; - підготовка та подання звітної документації керівникові практики для оцінювання; - захист матеріалів педагогічної практики на підсумковій конференції або засіданні „круглого столу” на філологічному факультеті або кафедрі.

Особливості дистанційного проходження педагогічної практики

Дистанційне проходження практики дозволяється студентам за умови переходу баз практики (ЗЗСО) на дистанційну форму навчання учнів (зокрема, у період карантину, пов'язаного з розповсюдженням Covid-19, воєнного стану). У такому випадку, перелік вищезазначених завдань для студентів може бути дещо скорочений та змінений.

Якщо навчання студентів у цей час також здійснюється в дистанційній формі, настановна конференція з практики відбувається в онлайн форматі на платформі Google Meet. Студентів ознайомлюють зі змінами щодо вимог практики та забезпечують усіма необхідними методичними матеріалами в електронній формі. Допуск до практики, індивідуальні консультації та методичні семінари протягом практики групові методисти теж проводять зі студентами дистанційно.

Протягом проходження практики студент повинен тримати постійний дистанційний зв'язок з класним керівником і з учителем української мови та літератури: отримувати індивідуальні консультації, брати зразки необхідної навчальної документації, спостерігати за проведенням музичних онлайн занять з учнями або проводити такі заняття самостійно тощо.

Всю звітну документацію студент оформляє в електронній формі та висилає на університетську електронну пошту групового методиста протягом двох днів після закінчення практики. Підсумкова конференція та іспит студентів з практики відбувається в онлайн форматі на платформі Google Meet чи ZOOM.

7. Система контролю та оцінювання

Практика оцінюється за накопичувальним принципом відповідно до ЄКТС за 100-бальною системою та національною шкалою.

Контроль проходження виробничої педагогічної практики здійснюється у двох формах: поточній і підсумковій. Поточний контроль здійснюється комплексними методами і передбачає:

- а) контроль початку та закінчення роботи;
- б) контроль з боку керівника практики від закладу освіти та методиста за достовірністю записів у щоденнику практики;

в) контроль з боку керівника практики за своєчасністю, повнотою і якістю виконання завдань практики.

Поточний контроль з боку керівника практики від закладу вищої освіти здійснюється безпосередньо за місцем проходження практики. Атестація за підсумками практики проводиться на підставі захисту оформленого звіту й відгуку керівника та методиста бази практики. За підсумками позитивної атестації студентів виставляється іспит після його участі в підсумковій конференції.

7.1. Форми і методи контролю

Поточний контроль виконання студентами-практикантами основних завдань здійснює груповий керівник протягом педагогічної практики.

Основним звітним документом про роботу студента є *щоденник педагогічної практики*. Найявність його обов'язкова кожного дня. Студент має регулярно заповнювати щоденник педагогічної практики, вчасно робити в ньому відмітки про виконання свого індивідуального плану. Студенти денної форми навчання повинні не менше одного разу на тиждень давати щоденник на перевірку керівнику практики. Крім того, студенти повинні вчасно затверджувати у вчителя української мови літератури, керівника практики *плани-конспекти пробних і залікових уроків*. Якщо студент не затвердив план-конспект уроку в учителя та керівника практики, він не допускається до проведення заняття.

Основними формами **підсумкового контролю** студентів за результатами проходження педагогічної практики є підсумкова конференція, яку проводять протягом п'яти днів по закінченні практики, і перевірка оформленої студентом звітної документації. У виступі на підсумковій конференції студенти аналізують позитивні й негативні аспекти практики, цікаві знахідки досвіду педагогів, звертають увагу на забезпечення уроків роздатковим, ілюстративним матеріалом, на впровадження інноваційних методів і прийомів проведення уроків, виховних заходів учителями, студентами-практикантами. Особливу увагу звертають на труднощі, які відчували студенти під час підготовки проведення уроків з певних дисциплін.

Після закінчення педагогічної практики студент обов'язково має подати підсумкову документацію (звіт), вміст якої і повинен оцінити викладач.

До обов'язкової підсумкової документації відносять:

- щоденник психолого-педагогічних спостережень, узагальнення педагогічного досвіду вчителів;
- конспекти 10 обов'язкових проведених студентом уроків з української мови та 10 – з української літератури;
- два розгорнуті конспекти залікових уроків (1 з української мови, 1 з української літератури);
- розробку позакласного заходу з української мови;
- психолого-педагогічна характеристика класу;
- психолого-педагогічна характеристика учня;
- характеристика на студента-практиканта від бази проходження практики (ЗЗСО) з печаткою й підписом керівника закладу;
- звіт з педагогічної практики (письмовий, відеозвіт, презентація, есе тощо).

Звітні матеріали з педагогічної практики для студентів-заочників, які працюють учителями української мови та літератури в ЗЗСО

1. Ксерокопія трудової книжки, завірена печаткою та підписом директора ЗЗСО (для студентів, які працюють учителями-словесниками за сумісництвом – витяг з наказу, завірений підписом директора та печаткою ЗЗСО).
2. Характеристика на студента від загальноосвітнього навчального закладу, завірена підписом директора та печаткою ЗЗСО (*Характеристика повинна обов'язково містити оцінку роботи студента як вчителя української мови та літератури*).

7.2. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Професійні досягнення студентів під час виконання завдань виробничої педагогічної практики оцінює відповідальний методист, враховуючи оцінки групових методистів з української мови, української літератури, методистів із педагогіки та психології, вчителя-філолога та класного керівника. Оцінювання відбувається безпосередньо під час активних відвідувань уроків студентів та позакласних заходів, їх скрупульозного аналізу, бесід із учителями-предметниками, представниками адміністрації навчального закладу.

У триденний термін студенти, які пройшли педагогічну практику, зобов'язані подати звітну документацію на кафедри. Через тиждень після завершення практики проводиться підсумкова конференція, на якій присутність студентів-практикантів та групових методистів з української мови, української літератури є обов'язковою.

Для оцінювання пріоритетними є досягнення в таких видах діяльності:

- навчальна робота;
- позакласна робота зі спеціальності;
- виховна робота;
- профорієнтаційна робота.

При оцінюванні також ураховується:

- сумлінне виконання студентом вимог програми педагогічної практики, обов'язків студента-практиканта;
- дотримання студентом правил внутрішнього розпорядку навчального закладу;
- відсутність зауважень дисциплінарного характеру;
- вчасне подання звітної документації з педпрактики;
- участь у проведенні підсумкової конференції.

Критерії оцінювання результатів навчання Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються відповідно до ЄКТС та національної шкали. Проведені уроки української мови, української літератури, проведений позакласний захід чи виховний захід із педагогіки під час виробничої (педагогічної) практики в ЗЗСО, оцінюються за такими критеріями:

оцінка «відмінно» (90–100 балів, А) ставиться за сумлінне виконання програми проходження педагогічної практики з української мови і літератури студентам, які:

- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики;
- сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- проводили уроки на високому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені на «відмінно»;
- продемонстрували вміння працювати з мовним та літературознавчим матеріалом в умовах Нової української школи;
- апробували раціональні форми роботи на уроках;
- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках та практичних заняттях зі студентами;
- у першій половині практики в присутності одного з методистів провели заліковий захід із фаху на високому організаційному та методичному рівні;
- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;
- вивчили учнівський колектив;
- ознайомилися з досвідом роботи вчителів-словесників навчального закладу;
- якісно підготували та вчасно подали на перевірку звітну документацію з педпрактики;
- на високому методичному рівні провели профорієнтаційну роботу.

Оцінка «добре» (80–90 балів, В) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики;
- проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні;

- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;
- намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у ЗЗСО;
- відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів;
- вивчили учнівський та студентський колективи;
- ознайомилися з досвідом роботи кращих учителів-словесників навчального закладу;
- на належному методичному рівні провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО.

Оцінка «добре» (70–79 балів, С) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- належно виконували обов'язки студентів-практикантів;
- одержали інструктаж на настановній конференції;
- вчасно прибули до виробничої бази практики;
- проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні;
- більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»;
- намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- застосовували різноманітні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови;
- у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у ЗЗСО;
- відвідали виховні заходи інших студентів-практикантів;
- вивчили учнівський колектив;
- провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО;
- мали незначні зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Оцінка «задовільно» (60–69 балів, Д) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки студентів-практикантів із зауваженнями;
- присутність у навчальному закладі була епізодичною;
- проводили уроки на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували слабкі вміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору;
- епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури;
- провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили учнівський колектив;
- були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;
- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Оцінка «задовільно» (50–59 балів, Е) ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які:

- виконували обов'язки студентів-практикантів із зауваженнями;
- присутність у навчальному закладі була епізодичною (у дні проведення уроків);
- проводили уроки на низькому науково-методичному рівні;
- більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»;
- продемонстрували слабкі вміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору;
- епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури;

- провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному та методичному рівні;
- ігнорували взаємовідвідування;
- недостатньо вивчили учнівський колектив;
- були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях;
- продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь;
- мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.

Педагогічна практика **оцінюється «незадовільно» (35–49 балів, FX)**, якщо студент не виконав програми педагогічної практики. При отриманні незадовільної оцінки за практику студент зобов'язаний пройти її повторно у визначений керівником і вільний від занять в університеті час.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму педпрактики з поважних причин, має право на проходження практики повторно. При повторному невиконанні завдань практики студент може бути відрахований із закладу вищої освіти.

№ п/п	Показники оцінювання	Макс. кіл-ть балів
I. НАВЧАЛЬНА РОБОТА	Рівень проведення уроків української мови	20
	Рівень проведення уроків української літератури	20
	Організація і проведення позакласного заходу з фаху	10
II. МЕТОДИЧНА РОБОТА	Надання методичної допомоги вчителю	5
	Відвідування й аналіз уроків учителів та студентів-практикантів	5
III. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИХОВНА РОБОТА	Проведення виховних заходів	10
	Профорієнтаційна робота студента	8
IV. ПІДСУМКИ ПРАКТИКИ	Оформлення звітної документації	5
	Трудова дисципліна	5
	Участь у роботі підсумкової конференції за результатами практики	12
	Максимальна кількість балів за 100-бальною шкалою, ECTS, за національною шкалою	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо

Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

8. Політика курсу

Основними обов'язками студента є:

- відвідувати базу практики відповідно до розкладу виробничої педагогічної практики;
- займатися плануванням і викладанням уроків і позакласних заходів;
- вести спостереження за діяльністю вчителя-наставника та колег на уроках української мови та літератури;
- брати активну участь в обговоренні одержаних результатів спостереження;
- щотижня зустрічатися з керівниками-методистами практики від навчального підрозділу задля обговорення та аналізу отриманого досвіду;
- опрацювати рекомендовану літературу;
- у встановлений термін звітувати про хід практики та її результати;
- дотримуватися правил техніки безпеки, внутрішнього розпорядку бази практики, етики взаємовідносин між учасниками практики;
- подати звіт про практику.

9. Рекомендована література

1. Бабійчук Т. Сучасна українська література: імена, теми, інтерпретація. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 12. С. 21-28.
2. Баландіна Н. Ф. Українська мова. Розвиток ситуативного мовлення : 7-9 кл. : навч. посібн. Харків, 2010, 272 с. (Сучасна школа).
3. Береш О. І., Гнаткович Т. Д., Ківежій О. В. Шкурда М. І. Українська мова. 5–9 класи. Програми факультативних курсів для загальноосвітніх навчальних закладів. – Ужгород : Гражда, 2015. – 68 с.
4. Біляєв О. Зміст уроку мови. *Українська мова і література в школі*. 2003. № 4. С. 2–6.
5. Бровко О. О., Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Порохня Л. В., Шестопалова Т. П. Позакласна робота з української мови і літератури: олімпіади, науково-дослідницька робота. Луганськ, 2005.
6. Бузинська В. Є., Горбачевська І. І. Педагогічна практика : навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. університет, 2013. 160 с.
7. Голуб Н. Б. Метод проектів на уроці української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 8. С. 15–19.
8. Голуб Н. Б. Робота з текстами на уроках української мови у процесі вивчення синтаксису й пунктуації у 8–9 класах. *Українська мова і література в школі*. 2017. № 1. С. 2–8.
9. Голуб Н. Б. Ситуаційний метод на уроках української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 7. С. 18–23.
10. Голуб Н. Б., Галаєвська Л. В. Навчання синтаксису на уроках української мови у 8-9 класах : метод. посібник. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 128 с.
11. Гриценюк І. Проектна діяльність як засіб розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів. *Вища школа*. 2019. № 3. С. 45-53.
12. Дика Н. М., Огарь Ю. В. Засвоєння лінгвістичних понять учнями ЗНЗ під час вивчення синтаксису. *Молодий вчений*. 2014. № 9. С. 111—114.
13. Дика Н. Робота над граматичними (морфологічними) помилками. *Дивослово*. 2002. № 12. С. 30-33.
14. Дмитренко Г. Займенник (6 клас). *Урок української*. 2000. № 10. С. 30 - 35.

15. Жила С. Бачити художній твір як культурний універсум. *Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми*. Збірник наукових праць / Наук. ред. і упоряд. Логвіненко Н. Київ : Педагогічна думка, 2015. С. 38-50.
16. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: Монографія. Чернігів : РВК «Деснянська правда», 2004. 360 с.
17. Захарова В. До проблеми виховних можливостей уроків літератури. *Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць*. Київ: НПУ, 1999. Вип. 2. С. 331-336.
18. Захарова В. Формування вмінь студентів розрізняти художню деталь під час роботи над поезією Ліни Костенко. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. № 1(55). С. 87–94.
19. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії. К. : Ленвіт, 2000. 272 с.
20. Караман С. Тихоша В. Технологія створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії.. *Дивослово*. К. : Преса України, 2001. №4. С. 36–38;
21. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури. Тернопіль : Астон, 2005. 204 с.
22. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів. Київ, 2001. 141 с.
23. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови : Навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету. Львів, 2018. 202 с.
24. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Друге видання, виправлене і доповнене. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 306 с.
25. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українська лінгводидактика в іменах : словник-довідник. Львів, 2011. 237 с.
26. Краці позакласні заходи. Учитель року. Упор. Є. І. Науменко, О. М. Чхайло. Х.: Вид. група «Основа», 2006.
27. Куліш Р. В. Інтерактивні підходи до організації педагогічної практики студентів у вищих навчальних закладах. *Вісник Черкаського університету* : зб. наук. пр. Черкаси : ЧНУ, 2009. Вип. 164 (Педагогічні науки). С. 38-42.
28. Кульбабська О. В., Кардашук О. В. Крок у професію. Методика викладання української мови : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с.
29. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика. Житомир : Вид-во ЖЖДУ ім. І. Франка, 2011. 420 с.
30. Кучерук О. А. Методи навчання української мови в загальноосвітній школі: словник-довідник. Житомир : Рута, 2010. 186 с.
31. Лаврінчук І. Аналіз диктанту. Алгоритм роботи над помилками. *Українська мова і література*. 2005. № 6. С. 11–13.
32. Луценко В. Особливості навчання тексту-опису. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 3. С. 13–15.
33. Мацько Л., Мацько О., Калита О. Новий підхід до переказу з творчим завданням. *Дивослово*. 2007. № 5. С. 2– 6.
34. Мойсеєнко Р. Компетентнісний підхід як основа підготовки майбутнього компетентного фахівця. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2018. № 9. С. 42-48.
35. Наумчук М. М., Лушпинська Л. П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Астон, 2003.
36. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012—2021 роки [електронний ресурс]. Режим доступу: (<http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>)
37. Нестандартні уроки в школі та їх аналіз : навч.- метод. посібник. За ред. Н. М. Островерхової. К. : Видавництво Харитоненка, 2003. 152 с

38. Омельчук С. А. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: [монографія]. К. : Генеза, 2014. 368 с.
39. Овдійчук Л. Естетичні засади вивчення біографії письменника на уроках української літератури в школі. *Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми*. Збірник наукових праць / Наук. ред. і упоряд. Логвіненко Н. К. : Педагогічна думка, 2015. С. 247-259.
40. Остапенко Н. Технологія сучасного уроку з української мови : навч. Посібник. К. : ВЦ «Академія», 2011. 248 с.
41. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник. К.: Ленвіт, 2000. 384 с.
42. Пентиліук М. І. Окунович Т. Г. Сучасний урок української мови. Х., 2007.
43. Пентиліук М. І. Особливості технології уроку мови. *Дивослово*. 1998. № 4. С. 16-18.
44. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. [за ред. О. І. Пометун]. К. : А.С.К., 2004. 192 с.
45. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів. Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. К. : Ленвіт, 2011. 366 с.
46. Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8-11 класи. За заг. ред. К. В. Таранік-Ткачук. К.: Грамота, 2012. 272 с.
47. Рудницька О. Б. Формуючи творчу інтелектуальну особистість (опис власного досвіду). *Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 5. С. 48-56.
48. Семенов О. М., Базиль Л. О., Дятленко Т. І. Практика в системі фахової освіти вчителя-словесника: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Фенікс, 2008. 288 с.
49. Ситченко А. Естетичне виховання у контексті технологізованого навчання літератури. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 9. С. 2-4.
50. Ситченко А. Педагогічні технології на уроках української літератури. *Дивослово*. 2001. №10. С. 19-21.
51. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук К. : Ленвіт, 2015. 320 с.
52. Теклюк Варвара. Вивчення фразеології в 5 класі . *Дивослово*. 1999. № 4. С.24–26.
53. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
54. Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalnaserednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
55. Філоненко Л. Використання сучасних методів під час роботи над переказами текстів різних типів і стилів мовлення: методика мови. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 1. С. 9–14.
56. Ханчук І., Янкович О. «Перезавантаження» уроку літератури: методика «DAILY 5» (Щоденні 5») для формування ключових компетентностей в учнів середньої школи. *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 11. С. 9-13.
57. Христіанінова. Р. О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови: Посібник для вчителя. К., 1991.
58. Цоуфал Л. С. Лінгвістичні засади навчання морфології в загальноосвітній школі. *Філологічні студії. Науковий вісник КНУ: зб. наук. праць*. Кривий Ріг, 2012. Вип. 7, ч. 2. С. 315—322.
59. Ярмолук А. Класифікація помилок у творчих роботах учнів. *Українська мова і література в школі*. 2002. № 7 (24). С. 4–8.

8.1. Нормативні документи

1. Закон «Про Повну Загальну Середню Освіту» режим доступу https://yurincom.com/legal_news/16-sichnia-2020-roku-pryjniato-zakon-pro-povnu-zahalnuseredniu-osvitu/
2. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти в Чернівецькому національному університеті
3. http://www.music.chnu.edu.ua/res//music/55pedpractice/polozhennya_provedennya_praktyky_31082020.pdf
4. Постанова КМ України від 25.08.2004 № 1095 «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-2004-%D0%BF#Text>
5. Постанова КМ України від 14.12.2016 № 1033 «Про внесення змін до Порядку проведення зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033-2016-%D0%BF#n2>
6. Концептуальні засади реформування середньої школи. Нова українська школа режим доступу <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>

8.2. Інформаційні ресурси

1. <http://subject.com.ua/lesson/mova/>
2. <http://gorodenok.com/конспекти-уроків/>
3. <https://www.schoolife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/>
http://getaloslaveta.blogspot.com/p/blog-page_40.html
4. http://ukrmogim.blogspot.com/p/blog-page_9409.html
5. http://filologinya2010.blogspot.com/p/blog-page_55.html
6. http://www.parta.com.ua/ukr/books/ukr_mova/
7. <https://academia.in.ua/?q=content/шкільні-підручники-з-української-мови>
<http://ukrlitera.ru/index.php/ukr-mova-ta-literatura/kalplanukr>
8. http://nico-ukr.at.ua/news/kalendarni_plani/1-0-3
9. http://osvita.ua/school/lessons_summary/mova/
10. www.mon.gov.ua
11. www.imzo.gov.ua
12. Українська бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
13. Українська література: електронна бібліотека: <http://www.ukrlit.com.ua>
14. Енциклопедія української літератури: <http://www.proza.cjm.ua>
15. EXLIBRIS – українська електронна бібліотека: <http://ukrlib.com>